

Ympäristöministeriön hallinnonalan talousarvio 2024 ja JTS 2025–2027

Asunto- ja ympäristöjaosto 13.10.2023

Hallitusohjelmanostot YM:n hallinnonalalla

Sujuvasta luvituksesta tehdään Suomen kilpailuetu.

Puhtaan luonnon merkitys Suomen kilpailuetuna vahvistuu, kiertotalous luottaa kasvua.

Vahvistetaan kuntien toimintaedellytyksiä ja vakiintunutta yhteistyötä kuntien ja valtion välillä.

Suomi nousee puhtaan energian ja teknologian edelläkävijäksi.

Suomi vastaa luontopolitiikallaan kansainvälisiin sitoumuksiin.

Vahvistetaan asuntomarkkinoiden toimivuutta ja asuntotuotantoa. Poistetaan pitkäaikaisasunnottomuus.

Suomi kasvattaa ilmastokädenjälkeään ja etenee hiili-neutraalisuuteen.

Kohennetaan vesistöjen ja etenkin Saaristomeren tilaa. Suojellaan valtion vanhat metsät.

Edistetään vakaata rakentamisen toimintaympäristöä ja sujuvaa alueidenkäyttöä.

Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteisiin.

Edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luontomatkailua.

Kootaan ympäristötehtävät valtakunnalliselle viranomaiselle ja edetään kohti yhden luukun mallia.

Ympäristöhallinnon määrärahat 2023-2027, yleiskuva (milj. euroa)

Momentin nimi	TA 2023	<i>Kehys</i> 2024	TAE 2024	JTS 2025	JTS 2026	JTS 2027
01 Toimintamenot	73,0	75,9	84,2	84,6	77,8	67,9
10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu	196,7	122,3	130,6	133,4	135,8	137,0
20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	86,9	30,2	26,2	27,0	40,5	39,4
Yhteensä	356,6	228,3	241,0	245,1	254,1	244,3

Määrärahat yhteensä kasvavat kehykseen 2024 nähden 6 % mutta pienenevät 32 % verrattuna vuoteen 2023 edellisen hallituksen määräaikaisten lisäysten päättyessä.

- Vuoden 2024 osalta toimintamenot kasvavat 15 %, ympäristön- ja luonnonsuojelun varat vähenevät 34 % ja luvun yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen varat vähenevät 70 % vuoteen 2023 verrattuna.

Tietojärjestelmien ylläpidon kustannukset?

- YM:n keskeisimmät tiedonhallinnan kehittämishankkeet 2024–2027
 - Vesi- ja ympäristölupaprosessien ja ympäristövalvonnan prosessien kehittäminen (LUVAKE), 2023–2026
 - Jäte- ja tuotetietojärjestelmien kehittäminen ([JTT](#)), 2. vaihe 2023–2025
 - Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ([RYHTI](#)), 2019–2025
 - Meren- ja vedenhoidon suunnittelujärjestelmä ([PISARA](#)) , 1. vaihe 2021–2024, 2. vaiheen rahoitus auki
 - Suomen ympäristökeskuksen Syken ympäristötiedon tiedonhallinnan kehittäminen ([SYTYKE](#)) 2024–2026
 - Metsähallituksen julkisten tehtävien digikokonaisuuden kehittäminen 2023–2026
 - Ympäristövahinkorahaston kehittäminen, 2023–2024
 - Lisäksi 2023 käynnissä myös Vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion [rekisterin](#) kehittäminen

Ympäristötiedon laaja-alaisuus ja tehokas käyttö vaatii eri toimijoiden, lukuisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien saumatonta yhteentoimivuutta

Ympäristötietovarannot

Rakennettu ympäristö

Rakennettu ympäristön tiedot

- Rakentamisen tiedot
- Kaavoituksen tiedot

Alueiden käytön tiedot

- Yhdyskuntarakenne
- Maankäyttö/maanpeitetiedot
- Merialueiden suunnittelutiedot

Asuminen

- Asuntorahaston asuntokanta ja lainoitus

Luontoympäristö

Luontotiedot

- Luonnonsuojelualueet
- Luonnonsuojeluohjelmat
- Luontotyypitiedot
- Eliölajit ja esiintymät
- NATURA 2000 verkosto
- Vedenalaisen luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemit
- Valvonta – ja seurantatiedot

Vesien ja merien suojeleminen

- Vesien ja merenhoidon suunnittelu
- Vesiympäristön seurantatiedot
- Sisävesien ja Itämeren veden laatu
- Pohjavesien laatu
- Vesistöjen käyttö
- Vesivarojen käyttö
- Vesihuolto
- Tulvatiedot

Ilmasto- ja ympäristönsuojelu

Jäte- ja tuotetiedot

- Siirtoasiakirjat
- Jätehuolto
- Kansainväliset jätesiirot
- Tuottajavastuu
- Materiaalitori
- Maaperän tila

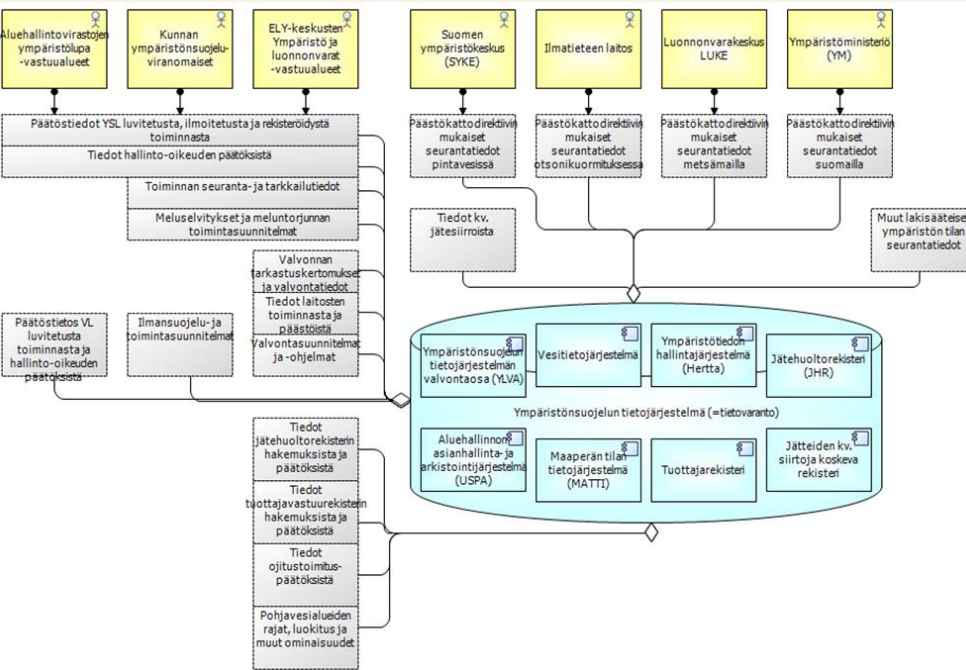
Ympäristöllinen luvitus ja valvonta

- Luvitustiedot
- Valvonnan tiedot
- Kuormituksen tiedot
- Maa-ainesten otto
- Ilmansuojelu
- Haitalliset aineet ympäristössä
- Ilmastovaikutukset
- Kasvihuonepäästöt

Tietoa YM strategisen vaikuttavuuden tueksi

1. Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen
2. Vihreä siirtymä on kasvun perusta
3. Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa
4. Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään

Tietoa synnytetään ja käsitellään lukuisissa järjestelmissä, esim. YSL 222 § ympäristönsuojelun tietojärjestelmä (=tietovaranto)

Ympäristöministeriön hallinnonala, talousarvion luku 01: Toimintamenot

Ympäristöhallinnon määrärahat, 01 Toimintamenot (milj. euroa)

35.01	Momentin nimi	2023	2024	2025	2026	2027
.01	Ympäristöministeriön toimintamenot (smr 2 v)	31,376	42,064	41,622	37,170	32,421
.04	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot*, (smr 2 v)	25,896	27,527	29,642	28,852	27,643
.29	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonnalisäverot (arviomääräraha)	12,435	12,435	12,435	12,435	12,435
.65	Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (smr 3 v)	3,298	2,190	2,130	2,130	2,130
.28	Toimintamenosäästö	0	0	-1,200	-2,800	-6,700
	Yhteensä	73,005	84,216	84,629	77,787	67,929

*) Syken toiminnasta noin 60 % rahoitetaan hankerahoituksella. Toiminnan kokonaisvolyymi 2024 on noin 71 miljoonaa euroa.

Ministeriön ja Syken toimintamenomäärärahoja 2024–2026 kasvattavat määräaikaiset tietojärjestelmähankkeet sekä EU-rahoitteinen REPower-kokonaisuus.

- Perustoiminnan määrärahat vähenevät toimintamenosäästön myötä

Toimintamenot, muutokset, nostot ja kipupisteet

- Talousarvio 2024 ja kehyskausi, muutokset ja nostot
 - Lisäyksinä YM:n toimintamenoissa mm. Terveet tilat –toimenpideohjelma sekä rahoitus EU-komission Ukraina-erityisasiantuntijan palkkaukseen; Syken toimintamenoissa rahoitus ympäristötietojärjestelmien päivitykseen
 - Keskeinen kehittämiskohde EU:n elpymisvälineestä rahoitettava REPower-kokonaisuus
 - 1) Luvituksen sujuvoittaminen (v. 2024 yht. 2,9 milj. euroa; 2025–2026 yht. 3,6 milj. euroa)
 - Ympäristöön liittyvien menettelyjen ja niin sanotun yhden luukun palvelun kehittäminen. Varoja käytetään aluehallintouudistuksen osana valmisteltavan ympäristövastuualueen lupa-, ohjaus- ja valvontaviraston valmistelun ja toimeenpanon kuluihin. YM:n hallinnonalan lisäksi kokonaisuuteen ohjataan rahoitusta myös muiden hallinnonalojen kautta, 2024–2026 kaikki yhteensä 32,0 milj. euroa.
 - 2) T&K-hanke Puhtaan energiajärjestelmän siirtymä (v. 2024 6,0 milj. euroa ja 2025–2026 yhteensä 8,0 milj. euroa), toteutus Syken johtamassa konsortiossa, jossa mukana myös GTK ja VTT
- Talousarvio 2024 ja kehyskausi, haasteet / kipupisteet
 - Tuottavuussäästö kehyskaudella yhteensä 10,7 milj. euroa, kohdistuu pääosin toimintamenoihin
 - Kohdennetaan kehysuunnittelun yhteydessä, tarkastelussa huomioidaan myös Metsähallituksen luontopalveluiden ja ELYjen toiminnan rahoitus.

Taustaa: REPower-kokonaisuus 2024–2026

- Euroopan komissio on perustanut REPowerEU-suunnitelman vastauksena Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan aiheuttamiin ongelmiin ja maailmanlaajusten energiamarkkinoiden häiriöihin.
- YM:n hallinnonalalla toteutuksessa kaksi pääteemaa
 - 1) Luvituksen sujuvoittaminen (v. 2024 yht. 2,9 milj. euroa; 2025–2026 yht. 3,6 milj. euroa)
 - Ympäristöön liittyvien menettelyjen ja niin sanotun yhden luukun palvelun kehittäminen. Tähän sisältyy muun muassa muutoksen tarvitsemia selvityksiä ja lainsäädännön sekä digitaalisten ja automaattisten menettelyjen kehittämistä.
 - Varoja käytetään aluehallintouudistuksen osana valmisteltavan ympäristövastuualueen lupa-, ohjaus- ja valvontaviraston valmistelun ja toimeenpanon kuluihin. YM:n hallinnonalan lisäksi kokonaisuuteen ohjataan rahoitusta myös muiden hallinnonalojen kautta, 2024–2026 kaikki yhteensä 32,0 milj. euroa.
 - 2) T&K-hanke Puhtaan energiajärjestelmän siirtymä (v. 2024 6,0 milj. euroa ja 2025–2026 yhteensä 8,0 milj. euroa)
 - Hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltainen näkemys fossiilisia polttoaineita korvaavan ja vihreää siirtymää edistävän puhtaan energian murroksen ratkaisukeinoista, vaikutuksista, toteuttamisen haasteista ja mahdollisuuksista. Hankkeessa tuotetaan puhtaan energiajärjestelmän siirtymän kehittämisen tiekartta vuodelle 2035. Toteutus Syken johtamassa konsortiossa, partnereina GTK ja VTT.

Ympäristöministeriön hallinnonala, talousarvion luku 10: Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Ympäristöhallinnon määrärahat, 10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu (milj. euroa)

35.01	Momentin nimi	2023*	2024	2025	2026	2027
.20	Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (smr 3 v)	5,620	2,260	1,820	2,400	2,400
.21	Eräät luonnonsuojelun menot (smr 3 v)	12,790	15,540	15,540	15,540	15,540
.22	Eräät ympäristömenot (smr 3 v)	11,615	7,120	7,120	7,120	7,120
.23	Itämeren ja vesien suojelun edistäminen (smr 3 v)	12,635	10,735	10,735	10,735	10,735
.52	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (smr 3 v)	50,737	48,100	48,398	48,183	47,378
.61	Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (smr 3 v)	47,892	7,042	7,042	9,042	11,042
.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (smr 3 v)	46,630	37,630	37,630	37,630	37,630
.66	Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (smr 2 v)	2,162	2,162	2,162	2,162	2,162
.67	Siirto ympäristövahinkorahastolle (smr 3 v)	0	0	3,000	3,000	3,000
	Yhteensä	190,081	130,589	133,447	135,812	137,007

*) Vuonna 2023 rahoitusta myös momenteilla .31 Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin, 2,631 milj. euroa ja momentilla .60 Siirto Öljysuojarahastoon, 4,0 milj. euroa. Näitä ei huomioituna taulukossa. Luvun 10 kokonaisrahoitus 2023 oli 196,712 miljoonaa euroa.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu – nostot, muutokset

- Toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi jatketaan:
 - Helmi-ohjelman toteuttamiseen 4 milj. euroa/vuosi lisäystä kehykseen nähden
 - METSO-ohjelman kokonaistavoite vuoteen 2025 on saavutettavissa nykyisellä kehyksen rahoitustasolla
 - Helmi-ohjelmaan kohdennetaan vuonna 2024 yhteensä vähintään 23,3 milj. euroa. METSO-ohjelman mukaisiin korvauksiin 2024 varataan hieman yli 20 milj. euroa.
- Vesiensuojelun tehostamisohjelmaa ja Saaristomeri-ohjelmaa jatketaan. Toimenpiteisiin ehdotetaan 2024 yhteensä arviolta 11,8 milj. euroa, johon sisältyy hallitusohjelman mukainen 6 milj. euron määrärahalisäys
 - Kehyskaudella 2025–2027 osoitetaan yhteensä 24 miljoonan lisärahoitus (momentit 35.10.23 ja 35.10.61) Saaristomeri-ohjelmaan ja vesiensuojeluun sekä siitä eteenpäin pysyvästi 10 milj. euroa / vuosi.
- Ilmasto, ympäristönsuojelu: määrärahat pääosin edellisvuoden tasolla
- Muutos: Öljysuojarahasto lopettaa, tilalla Ympäristövahinkorahasto

Ympäristön- ja luonnonsuojelu – kipupisteet, muutokset

- Helmi-ohjelman rahoituksen riittävyys (ministeriön alkuperäinen lisäyksesitys 10 milj. euroa/vuosi)?
- Natura-verkoston suojelutavoitteista ja EU-sitoumuksista kustannuspaineita tulevana vuosina.
- Ilmaston- ja ympäristönsuojelun kansainvälisten tehtävien resurssien riittävyys?
 - Aktiivisia kv-ympäristösopimuksia yli 100, keskeisimpinä ilmasto, luonnon monimuotoisuutta sekä kemikaaleja ja jätteitä koskevat sopimukset. Merkittävä osa Suomen ympäristölainsäädännöstä pohjautuu EU-säännöksiin. Sopimukseen sisältyy laajoja raportointivelvoitteita.
- Tutkimus- ja selvitystiedon hankinnat jatkossa?
 - VNK:n TEAS-rahoitusinstrumentti on ollut tärkeä väline lainvalmistelun ja päätöksenteon tukena erityisesti ilmasto- ja ympäristönsuojelun osalta
- Kuntien ilmastosuunnitelmien velvoite poistetaan, rahoitus poistettu 2024 talousarviosta
- Maaperänsuojelun ja pilaantuneiden alueiden kunnostus: Riskienhallinnan hankkeiden toteuttamiseen niukat määrärahat, erit. käytöstä poistetut kaivannaisjätealueet

Ympäristöministeriön hallinnonala, talousarvion luku 20: Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Ympäristöhallinnon määrärahat, 20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen (milj. euroa)

35.20	Momentin nimi	2023*	2024	2025	2026	2027
.01	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (smr v)	7,501	6,216	6,236	6,236	6,236
.04	Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (smr 3 v)	2,300	3,000	0	0	0
.31	Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen (smr 3 v)	4,000	2,000	2,000	2,000	2,000
.35	Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (smr 3 v)	0	3,700	3,700	3,700	0
.55	Avustukset korjaustoimintaan (smr 3 v)	0,450	9,550	7,550	6,985	9,550
.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (smr 3 v)	1,700	1,700	1,700	1,700	1,700
.95	InvestEU-ohjelman kansallinen rahoitusosuus (arviomääräraha)	0	0	5,830	19,910	19,910
	Yhteensä	15,951	26,166	27,016	40,531	39,396

*) 2023 rahoitusta muilla luokan momenteilla taulukossa mainittujen lisäksi yhteensä 70,960 milj. euroa. Momenteille 06, 32, 34, 37, 52, 53, 54, ja 56 ei rahoitusta 2024 eikä kehyskaudelle. Näitä ei ole huomioituna yllä olevassa taulukossa. Luokan 20 rahoitus vuonna 2023 oli yhteensä 86,911 milj. euroa (varsinainen talousarvio).

Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen: muutokset, nostot, kipupisteet

- Talousarvio 2024
 - Edellisen hallituskauden määrärahaisten määrärahalisäysten päättyessä määräraha pienenee 70 %:lla: 2023: 86,9 miljoonaa → 2024: 26,2 miljoonaa
 - Mm. sähköautojen latausinfra-avustukset, öljylämmityksestä luopumisen avustukset, avustukset vihreää siirtymää tukevan rakentamisen toteuttamiseen sekä Kestävä kaupunki –ohjelma ja Puuohjelma päättyvät
 - Lisäksi leikkauksia asumisen tukitoimiin: korjausavustukset -5 milj. euroa ja avustukset asumisneuvontaan puolittuvat: -2 milj. euroa.
 - Korjaustoiminnan momentti 35.20.55: Rahoituksen muutos 2023-2024 ”tekninen”, 2020-2023 avustukset maksettiin VARista
 - HO-kirjaus pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisesta: valmistelu STM:n kanssa
- Kehyskauden 2025–2027 näkymä
 - Perustoiminnan määrärahataso pysyy pääosin 2024 tasolla
 - Hallinnonalan määrärahoja kasvattaa erityisesti InvestEU-lainatakausohjelmaan liittyvä kansallinen rahoitusosuus, johon osallistutaan yhteensä 45,7 milj. eurolla vuosien 2025–2027 aikana.

Valtion asuntorahasto

- Talousarvio 2024
 - Rahastosta maksettavat avustukset huomioidaan jatkossa osana valtion menokehystä.
 - Myönnettävien avustusten määrä pienenee noin kuudesosaan vuoteen 2023 verrattuna. Talousarvioesityksen mukaan vuonna 2024 rahastosta voidaan myöntää yht. noin 51 milj. euron avustukset. Vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon sisältyi yhteensä 317 milj. euron avustusten myöntövaltuus.
 - Mm. asuntojen energia-avustukset ja maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksiin liittyvät valtion sitoumukset/avustukset päättyvät.
 - Rahastosta saa myöntää korkotukilainoja enintään 1,5 mrd euroa. Korkotukimenojen ennakoidaan kasvavan yleisen korkotason nousun myötä yli 100 milj. euroon vuonna 2024.
- Kehyskauden 2025–2027 näkymä
 - Uusien asumisoikeustalojen korkotukilainotusta jatketaan 2024 loppuun, päättyvät 2025 alkaen.
 - Erityisryhmien asumisen investointiavustusten määrän leikkaus:
 - Vuonna 2024 tuki 63 miljoonaa (säästö 27 milj. euroa); vuosina 2025-2027 tuki 43 milj. euroa (säästö 47 milj. euroa vuoteen 2023 verrattuna).
 - 2024-2026 ylimääräinen tuloutus hallitusohjelman investointiohjelmaan, yhteensä 800 miljoonaa euroa.
 - Rahaston tase oli vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan 5,6 miljardia euroa ja kassan koko noin 3 miljardia euroa

Kiitos

Johtava asiantuntija
Tuula Pietilä
tuula.pietila@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment